

ПОЛИТИКА СУЗБИЈАЊА ХОМИЦИДА

Апстракт: Кривичноправна репресија, као део криминалне политике, не даје одговарајуће резултате у смањењу укупног обима криминалитета уопште, као и криминалитета насиља (убиства). Због тога је потребно радити на спровођењу превенције вршења истих кроз неформално дејство од стране мас-медија и школа. Полазећи од тога, аутор је посебну пажњу у раду посветио примерима употребе мас-медија и школе у превенцији криминалитета насиља (са смртним последицама).

Кључне речи: мас-медији, школа, криминалитет насиља, убиства.

Увод

Криминална политика се састоји од кривичноправне борбе против криминалитета и делинквенције, али и од превенције криминалитета и делинквенције, као израз да кривичноправна репресија не даје адекватне резултате. На криминалну политику једне земље утичу на одређени начин демографске, економске, националне, историјске, културне, политичке, психолошке и друге особености дате земље.¹ Другим речима, криминална политика обухвата планирани и координирани систем друштвених делатности, садржајно различитих и са различитим субјектима као њиховим носиоцима, али обједињених кроз јединство циља, при чему се може прихватити подела криминалне политике на мере превенције и мере репресије. За прве мере се каже да се примењују *ante delictum*,² чији је циљ

¹ Милутиновић, М., *Актуелна ситуација и тенденција криминалне политике у Југославији*, Југословенска ревија за криминологију и кривично право, Савез удружења за кривично право и криминологију Југославије и Институт за криминолошка И социолошка истраживања, Београд, 1986. година, стр.14.

² Идеју о мерама *ante delictum* први су заступали италијански позитивисти Фери и Гарофало. Они су, полазећи од тзв. појма темибилитета, кога су одређивали као вероватноћа да одређена особа изврши кривично дело, пропагирали употребу једне

отклањање узрока и услова који изазивају криминално понашање, док се друге мере примењују *post delictum* са циљем деловања на криминалца да не учини ново кривично дело.³

Једна од могућих дефиниција мера превенције је дата од стране Европске мреже за превенцију криминалитета (EUCPN): „То су мере којима се смањује или на други начин придонноси квантитативном и квалитативном смањењу криминала и осећања несигурности код грађана, било кроз директно одвраћање од криминалних активности или кроз политику и интервенције осмишљене у циљу смањења потенцијала за криминал и фактора криминала. То укључује рад Владе, надлежних власти, институција за кривично право, локалних власти, удружења стручњака, приватног, добровољног и цивилног сектора, научника, шире јавности и медија“.⁴ Мере превенције се могу поделити на: опште, посебне и индивидуалне. Тако се под општом превенцијом подразумева свеукупност друштвених активности социјалног, економског, здравственог, образовног, културног, идејног и другог карактера, којима се утиче на отклањање или ублажавање општих друштвених криминогених фактора вршења кривичних дела. Такође, посебна превенција обухвата исте мере као и опште превенције, али се од ње разликује по непосреднијем деловању на отклањање одређених криминогених фактора у одређеним областима друштвеног живота. Индивидуална превенција се односи на конкретну ситуацију у којој постоји опасност вршења кривичног дела.⁵

Слична претходној подели је класификација мера превенције криминалне политике у три области: примарни, секундарни и терцијарни. Примарна област је превентивни део криминалне политике који идентификује физичке и друштвене услове, чијим постојањем долази до стварања услова за вршење кривичних дела, како би се успешно борила против вршења истих.⁶ Другим речима, примарна област је фокусирана на само кривично дело.⁶

потпуно нове врсте кривичних санкција под именом мере безбедности. Увођењем мера безбедности настао је дуалитет кривичних санкција. Видети: Игњатовић, Ђ., *Циљеви криминалне политике*, Анали правног факултета у Београду, Правни факултет у Београду, Београд, 1986. година, стр. 68.

³ Лазаревић, Љ., *Југословенска криминална политика и њена научна заснованост*, Југословенска ревија за криминологију и кривично право, Савез удружења за кривично право и криминологију Југославије и Институт за криминолошка И социолошка истраживања, Београд, 1988. година, стр. 8.

⁴ Република Србија Министарство унутрашњих послова Полазни оквир Националне стратегије превенције криминала Београд 2009. година, *Полазни оквир Националне стратегије превенције криминала*. Видети: http://www.ccmr-bg.org/upload/document/polazni_okvir_nacionalne_stret.pdf, приступ 01.10.2011. године

⁵ Ibidem

⁶ Lab, S., *Crime Prevention: Approaches, Practices and Evaluations*, Matthew Bender & Company, 2010, pp. 27.

Међутим, секундарна област се односи на што ранију идентификацију потенцијалних извршиоца кривичних дела и примену таквих мера који би их одвратили од вршења кривичних дела.⁷ Последња област превентивне криминалне политике, терцијарна област, бави се извршиоцима кривичних дела, примењујући према њима мере третмана како у будућности не би вршили кривична дела.⁸ Иако је примена мера превенције криминалитета новијег датума, током историје су постојали појединачни примери примене одређених мера криминалне политике, посебно превенције криминалитета.⁹

Поред тога што убиство спада у једно од најтежих кривичних дела, постоји мало радова који се искључиво баве мерама криминалне политике у борби против убистава.¹⁰ У даљем раду аутор ће се бавити одређеним аспектима криминалне политике, који се манифестују у виду превентивних мера у циљу смањења стопе криминалитета насиља (убиства) кроз неформалну контролу.

Мас-медији и убиства

Бројна истраживања, која су спровођена од стране криминолога, су показала да медији могу имати утицај на повећање стопе криминалитета насиља (самим тим и убиства као његовог најтежег облика). Међутим, криминолози су схватили да се масовни медији могу, уједно, користити за превенцију криминалитета насиља. Иако не постоји конкретна употреба масовних медија у превенцији убиства, они омогућавају брзу и laku доступност одговарајућих програма превенције насиља широким масама. Лидери у тзв. анти-насилном покрету показују повећано интересовање за коришћењем мас-медија као средства, које, поред превентивних програма у школи и локалној заједници, треба да утиче на редукцију насиља. Пре него што анализирамо могућност употребе мас-медија, треба напоменути да је интерперсонално насиље веома сложено понашање, које се учи током детињства, уз насилно културно окружење. Због овога, учење нових начина решавања конфликта

⁷ Cronje, S., Zietsman, J., *FCS Criminology L3*, 2009. година, Pearson Education, Cape Town, pp. 150.

⁸ Hiss, D., Horner, B., Pressler, R., Swanepoel, G., *FCS Principles of Criminal Justice L2*, Pearson Education, Cape Town, 2009, pp. 59.

⁹ Костић, М., *Превенција криминалитета – појам и историјски развој*, Зборник радова Правног факултета у Нишу, Правни факултет у Нишу, Ниш, 2010. година, стр. 91.

¹⁰ Антички филозоф Платон је у свом делу “*Nomoi*” писао о кажњавању преступника због крађе и убиства. По њему законодавац треба да води рачуна о томе из којих разлога је дошло до извршења кривичног дела. Тако, на пример, кривично дело извршено из слабости или незнања доводи до блажег кажњавања. Када је лице изврши убиство потребно је утврдити да ли је оно извршено из срџбе или са предумишљајем, из непромишљености, у гневу, на округан начин, због унутрашњих немира или под утицајем других околности. Видети: Ibidem

међу људима је веома тешко, али не и немогуће. Потребно је спроводити такав програм мера превенције путем масовних медија да се програм одликује континуитетом.

Масовни медији се могу употребљавати у едукацији грађана о природи и суштини криминалитета насиља, уз стално држање овог проблема на врх јавне агенде. Ипак, веома често новинари тражећи сензационалистичке вести, објављују чињенице о несвакидашњим убиствима, занемарујући убиства у породици, између пријатеља или познаника. Такође, мас-медији се користе ради информисања грађана о активностима локалне заједнице у погледу превенције насиља. На овај начин проширују се информације о тзв. анти-насилним локалним групама, разним едукативним пројектима и догађајима попут маршева против насиља. О школским и локалним програмима мера превенције против насиља се праве посебне емисије, које се емитују на тв станицама ради прикупљања додатних новчаних средстава. Емисије о школским и локалним програмима се не приказују на телевизијским станицама због финансијске помоћи, већ и због појачавања утицаја мера превенције из програма. Следећа употреба масовних медија се огледа у томе да се одговарајућим кампањама емитованим на телевизији врши притисак на законодавца и друге институције (полиција и судство) да се што ефикасније обрачунају са растућом стопом криминалитета насиља, уз примену неких алтернативних мера.¹¹

Као реакција на повећање стопе криминалитета насиља у Бостону је покренут програм под називом „*Boston Violence Prevention Project*“, при чему су постојале посебне области које су биле предмет фокуса – Роксбури и Јужни Бостон. Током трогодишњег периода локални медији су коришћени ради повећавања свести локалног становништва о томе да млади људи морају да науче како да се носе са конфликтним ситуацијама на ненасилан начин. У оквиру ове кампање бостонска агенција за маркетинг Hill, Holiday, Connors and Cosmopolos, заједно са Advertising Club of Greater Boston, је направила две телевизијске рекламе са темом „*Friends for life don't let friend fight*“. Фокус реклама је био на трагичним последицама туче и одговорности, коју имају пријатељи, за спречавање туче. Сценарио прве рекламе се састојао у томе што један младић стоји изнад тела свог мртвог друга, који је управо био погођен. Јадикујући због тога што је терао свог друга да се туче, он виче како није знао да други младић има пиштољ. Друга реклама се односила на ситуацију убијеног момка девојка, која њему рекла да је неки други момак долазио код ње. Медијска кампања је обухватала, поред емисија на телевизијама, и одређење поруке на радио станицама, као и штампање постере, брошура и мајица. Такође, водећи принцип спровођења превентивних мера у виду

¹¹ DeJong, W., *Preventing Interpersonal Violence Among Youth: An Introduction to School, Community and Mass Media Strategies*, National Institute of Justice, Chicago, pp. 42-43.

медијске кампање је био повећање значаја мера превенције, спроведених од стране школа и локалне заједнице. После једне године од почетка спровођења овакве медијске кампање, извршено је једно истраживање, које је показало да 43% адолесцената Бостона препознаје слоган „*Friends for Life*“. Једна од садашњих активности у оквиру медијске кампање против насиља међу младим људима је и рад на малој брошури под називом „*Friends High*“, која ће садржати начине, презентоване кроз једноставне приче, како да млади људи науче да реше своје проблеме, избегавајући употребу насиља.¹²

Слична медијска кампања о превенцији криминалитета насиља „*Violence Prevention Initiative*“ (VPI) спроведена је у Калифорнији почев од 1993. године. Кроз овај Програм, у којем је учествовало преко 18 различитих организација, подстицани су локални трговци одговарајућим спотовима да не врше промоцију алкохолних пића у циљу продавања истих деци. Такође, медијском кампањом вршен је притисак на савезну државу да онемогући лако набављање ватреног оружја. Треба напоменути да се у оквиру овог Програма пратило шта објављују локалне новине. Другим речима, анализирани су новински чланци о постојећим трендовима о криминалитету насиља, кривичном правосуђу, употреби ватреног оружја и програмима превенције. Циљ проучавања новинских чланака је био сазнавање адекватних чињеница како би волонтери овог Програма дали адекватан допринос у политичким дебатама. Волонтери VPI-а су консултовани о примени медијске стратегије о превенцији криминалитета насиља, при чему су се водиле расправе о правилном начину вођења разговора новинара ради прикупљања података о кривичним делима. Исто тако, волонтери су добили могућност да користе медије у циљу спровођења специфичне анти-насилне превентивне политике. Локални адвокати су пролазили одређене тренинге како би знали на који начин да одговоре новинарима на најизазовнија питања у вези насилних кривичних дела, чије извршиоце они бране. „Последица“ једног оваквог тренинга је добијање обучених и искусних адвоката, који се залажу за превенцију насиља.¹³

Године 1991. у округу Вејн у Мичигену покренута је медијска кампања „*Walk Away from Violence*“ од стране Департмана за јавно здравље. Полазна основа кампање је био став да јављање насиља у локалној заједници одговорност свих грађана. Створена да промени однос јавности према насиљу, медијска кампања је била заснована на веровању да насиље могуће избећи и спречити кроз појединачне и заједничке напоре. Спецични циљеви су се огледали у привлачењу пажње на проблем интерперсоналног насиља, уз повећање свести грађана да постоје посебне организације, које пружају помоћ

¹² DeJong, W., op. cit., pp. 50.

¹³ *Violence Prevention Initiative*. Видети: <http://www.bmsg.org/proj-violence-prevention.php>, приступ 15.10.2011. године

код случајева насиља. Ипак, како су млади људи највише укључени у примену насиља, па и оних са најтежом последицом, посебан циљ је био скретање пажње младих људи да постоје алтернативни начини решавања конфликта. На спровођење медијске кампање потрошено је укупно 125 хиљада долара како би се одговарајуће анти-насилне рекламе биле емитоване у највише гледаним телевизијским терминима. Касније, локалне тв станице су пуштале ове рекламе без одговарајуће новчане надокнаде. У оквиру кампање одштампано је преко 10.000 постера, који су дистрибуирани у средње школе и полицијске станице. За све потребне информације о превенцији насиља уведена је посебна телефонска линија. Током тромесечног периода било је око 100 позива људи, као што су професори, свештеници и и други, који су били заинтересовани да се укључе у ову кампању. Истраживање о ефектима медијске кампање, спроведено случајним одабиром 300 особа мушког пола старости од 14 до 20 година, је показало да само нешто мање од једне трећине је могло да опише телевизијске спотове. Међутим, када су их истраживачи подсетили о садржају анти-насилних тв спотова, њих 90% је могло да опише суштину тога шта си видели.¹⁴

Такође, једна медијска кампања против криминалитета насиља покренута је као последице вршења пљачки, физичких напада и убистава на концерту реп музике 10. септембра 1987. године на Лонг Ајленду. Медији су окривили за вршење ових кривичних дела људе, који слушају реп музику, у којој се пропaгира насиље. Музичка индустрија је увидела да је потребно сачувати углед реп музике, али и радити и на превенцији насиља кроз ту исту музику. Музички продуценти из Jive Records су урадили песму под називом „*Self-Destruction*“ и направили спот. Уједно, написана је књига „*Stop the Violence*“. Продавањем књиге и пуштањем музичког спота скупљена су финансијска средства (преко 200.000 америчких долара), која су донирана „*National Urban League*“ како би се подржала кампања против насиља Афро-Американаца. Куриозитет је чињеница да је песма пуштена на дан рођендана Мартина Лутера Кинга 1989. године. Песмом, њени ствараоци, су хтели да скрену пажњу младим људима црне пути да насиље води на крају ка самоуништењу. У реповању учествовали су најпознатији музичари овог правца тога доба попут: Heavy D, Kool Moe Dee, M. C. Lyte, Public Enemy, Young MC и други. Тескт појединих строфа песме гласи: „*We got ourselves together so that you can unite and fight for what's right. Not negative 'cause the way we live is positive. We don't kill our relatives. I heard a brother shot another. It broke my heart. I don't understand the difficulty, people love your brother, treat him as an equal. Do a crime end up in jail and gotta go cause you could do crime and get paid today. And tomorrow you're behind bars in the worst way.*“¹⁵

¹⁴ DeJong, W., op. cit., pp. 50-51.

¹⁵ *The Stop The Violence Movement Lyrics*. Видети: <http://www.lyricsondemand.com/s/stoptheviolencemovementlyrics/selfdestructionlyrics.html>, приступ 17.10.2011. године

Књига „*Stop the Violence*“ је садржала, поред текста песме, разлоге укључивања реп музичара у ову медијску кампању. Поред тога, у књизи су се налази циљеви, који су се желели постићи, статистика криминалитета насиља међу Афро-Американцима, утицај психоактивних супстанци на понашање људи и писма младих људи о насиљу. Исто тако магазин „*Word up!*“ се укључио у кампању, објављивањем текстова о дрогама. Као део медијске кампање „*National Urban League*“ је покренуо акцију „*National Stop the Violence Awareness Week*“. Овом акцијом се у неколико наредних година промовисала идеја о другачијем начину реакције на насиље међу људима. Као део ове акције покренут је тзв. форум младих људи, који се састојао од окупљања и двочасовне шетње. На овај начин адолесценти су се упознавали са могућим улогама у елиминисању насиља.¹⁶

Школа и убиства

Конфликт и примена насиља, чак и са смртним исходом, део су нашег свакодневног живота. Суочени са проблемима млади људи често прибегавају насиљу, као методу решавања проблема, или превазилазе дате ситуације на тај начин што их избегавају, при чему код њих нагомилава страх и бес. Иако су ови одговори, по Роџерсу, природни, они су у дужем временском периоду неодговарајући и могу изазвати далеко теже последице.¹⁷

Млади људи морају научити да је неслагање са другим људима неизбежно и да решавање конфликта само по себи је немогуће. Због тога треба научити како деескалирати конфликт, управљати њиме и на крају га решити. Један од начина савлађивања ових вештина је спровођење одговарајућих програма превенције против насиља у школама. Мере превенције у школама морају имати подршку локалне заједнице. Да би програм превенције насиља, који се спроводи у школама, дао резултате, потребно је да учитељи, професори, администратори и друго школско особље прођу обуку о начинима решавања конфликта и медијацији, као једном од тих начина. Након учествовања школског особља на оваквим семинарима, може доћи до примене ових вештина и у учионицама, школском дворишту, теретани, ходницима, кафетерији и тако даље. Што већом употребом медијације у школама, она постаје део школске средине. Употреба ових вештина се проширује и на друге области, што даље доводи до превенције насиља.¹⁸ Тако је, истраживачица Алиса Хаусман је, заједно са својим колегама, покренула пројекат превенције насиља међу младим људима „*Violence Prevention Curriculum*“, у којем су вештине стечене у школи

¹⁶ DeJong, W., op. cit., pp. 52-53.

¹⁷ *The Journal of at-risk issues*, National Dropout Prevention Center and the National Dropout Prevention Network, USA, 2000, Volumes 7-9, pp. 34.

¹⁸ Schargel, F., Smink, J., *Strategies to help solve our school dropout problem*, Eye on education, Larchmont, 2001, pp. 220.

најважније за његову редукацију. Учесници Пројекта су посећивали одређена предавања, при чему су дискутовали о насиљу вежбајући одређене улоге. На часовима од 40 минута, студенти су учили одређене вештине, које им могу помоћи сутра у избегавању насилних ситуација. Упоређивањем ове групе студената са контролном групом увидело се да студенти, који су прошли курс, су 4 пута мање кажњавани у односу на студенте из контролне групе за насилно понашање.¹⁹

Веома интересантан програм мера превенције насиља, у којој је школа носилац таквих мера, је „*Resolving conflict creatively program*“ (RCCP) у којем је учествовало у Њу Јорку 70.000 студената из 180 школа. Основна карактеристика Програма је постојање тзв. студената медијатора. Они студенти, који буду изабрани јавним или тајним гласањем, пролазе тродневни интензивни курс, учећи при том како да активно слушају, рефлектују осећања, парафразирају оно што је свака страна рекла и да поставља питања како би стране постигле обострано прихватљив договор. У основним школама, обухваћеним пројектом, медијатори носе мајцу са видно обележеним знаком. Њихов задатак је да за време одмора и ручка мотре на друге ученике како би видели било какав знак будућег сукоба и примене (екстремног) насиља. Уколико се једна оваква ситуација догоди, студент медијатор прилази странама, питајући их да ли желе посредовање. Када сагласност постоји, они се повлаче у мирну просторију како би поступак медијације почео.

За разлику од основне школе, медијатори у средњим школама добијају информације у потенцијалним сукобима професора и ђака. Резултати спровеђена Програма су били импресивни. У пет школа, којима је спроведена евалуација, током 1988. и 1989. године, било је по 107 успешних медијација. Шире посматрано, у свим школама било је преко 1000 поступака посредовања, при чему је сигурно спречено на десетине сукоба, који би водили до примене насиља (можда чак и са смртних исходом). Исто тако, преко 80% професора и ђака је било уверено да је медијација успешан начин превенције конфликта и насиља.²⁰

Полазећи од искустава у Америци, наше школе треба да буду носиоци примене мера превенције против насиља. Наиме, насиље је свакодневна појава међу ученицима о чему најбоље сведоче подаци добијени од стране UNICEF-а.²¹ Ти сукоби често се преносе ради насилног разрешења сукоба и

¹⁹ Richard Robbins, P., *Anger, aggression, and violence: an interdisciplinary approach*, McFarlnad & Company, North Carolina, 2000, pp. 150-151.

²⁰ Richard Robbins, P., *op. cit.*, pp. 151-152.

²¹ “Истраживање спроведено од стране UNICEF-а помоћу упитника на 26,628 ученика од 3. до 8. разреда у 50 основних школа широм Србије у пролеће 2006. године показало је да је у периоду од три месеца 65.3% ученика, судећи по њиховим изјавама, доживело неки облик вршњачког насиља (проценти се зависно од школе крећу од 48% до 80%). Ако се анализирају случајеви поновљеног насиља, онда се 20.7% ученика могло класификовати у

ван школе, што у крајњем случају доводи до вршења екстремног насиља (убистава). Иако UNICEF у Србији спроводи пројекат по имену „Школа без насиља“,²² овај пројекат не предвиђа конкретан поступак за решавање одређених конфликта, који постоје како између ученика, тако и између ученика, са једне стране, и наставног кадра, са друге стране. Због тога је потребно радити на развијању пројеката, попут медијације у основним и средњим школама, јер примена укора, као санкције за насилно понашање у школи, показало сву своје неефикасност. Применом поступка медијације промовисао би се другачији пут реаговања на насиље међу малолетницима. Без обзира што би се медијација примењивала само у школама обухваћен пројектом, медијација би подстакла ученике да не посезају за насилјем приликом решавања сукоба не само у школама, већ и ван њих. Из овога као циљ спровођења медијације у основним и средњим школама могли бисмо да поставимо прихватање од стране ученика да своје међусобне несугласице могу решавати на један алтернативни начин, кроз разговор уз међусобно уважавање, без употребе насиља и оружја. Неопходни кораци, које је потребно предузети у циљу изградње поступка медијације, су:

1. Потребно је путем анкета о виктимизацији и анкета о самопријављивању утврдити стопу насиља у школама обухваћеним узорком. Анкету треба да саставе и спроведу стручна лица која су се раније бавила проблемом насиља у школи.

2. Психолози основних и средњих школа морају проћи обуку о медијацији која ће бити одржана од стране релевантних стручњака из области медијације. Успешним завршетком семинара психолози би добили диплому о оспособљености примене медијације у основним и средњим школама као реакције на насиље у школама.

3. Стручњаци за посредовање ће изградити правилник којим би се регулисао поступак медијације у основним и средњим школама. Такође, правилником би било предвиђено ко су надлежни психолози за спровођење медијације. Уколико поступак медијације не би довео до помирења између укључених страна у поступак медијације, спроводио

жртве, 3.8% у насилнике и 3.6% у жртве/насилнике. На насиље одраслих жалило се 35.7% ученика, а 42% ученика били су сведоци вербалне агресивности ученика према наставницима. Најчешћи облици вршњачког насиља били су вређање (45.6%) и сплеткарење (32.6%). Дечаџи су се нешто чешће од девојчица изјашњавали као насилници и нешто чешће су били изложени насиљу вршњака и одраслих. Старији ученици су чешће били насилни и чешће су се жалили на насиље одраслих, док су узрасне разлике у изложености насиљу биле минималне.” Попадић, Д., Плут, Д., *Насиље у основним школама у Србији – облици и учесталост*, Психологија, Вол. 40 (2), 2007. година, стр. 309.

²² Програм „Школа без насиља” у Србији. Видети: http://www.unicef.org/serbia/support_3041.html, приступ 29.10.2011. године

би се поступак изрицања санкција предвиђене одговарајућим актима школе.

4. Потребно је промовисати овакав концепт реакције на насиље у школи међу самим ученицима како би они увидели предност спровођења једног оваквог поступка.

5. Последњи корак у спровођењу овог пројекта се односи на саму примену поступка медијације од стране психолога као начина реакције на насиље у школи.

Поступак медијације је потребно спровести прво као пилот пројекат у једној основној и средњој школи, који би трајао годину дана. Због узраста ученика основне школе и због њихове немогућности да схвате поступак медијације, као кориснике овог пројекта из основне школе треба обухватити само ученике од петог до осмог разреда. Корисници поступка медијације из средње школе су сви ученици свих разреда средње школе обухваћене пројектом. Такође, постоје одређени предуслови, који морају бити испуњени. Први предуслов се односи на одабир једне основне и средње школе на територији града Ниша, које би потписале протокол о учешћу у овом пилот пројекту. Затим је у датим школама потребно обезбедити просторију у којој би се поступак медијације спроводио. Ангажовање стручњака, који би обучили психологе вештинама вођења поступка медијације, је последњи предуслов. Као ризик за успешно спровођење пројекта може се јавити неспремност ученика да пристану да буду учесници поступка медијације. Због тога је веома важно спровести ефикасну кампању преко које би се ђаци информисали да постоји један другачији начин решавања сукоба између њих и уједно би били информисани о предностима једног оваквог поступка.

Објективност, као један од кључних принципа за успешно спровођење поступка медијације, обезбедио би се тиме што би психолог, који је претходно прошао одговарајућу обуку при чему ради у основној школи, спроводио дати поступак у средњој школи, док би психолог из средње школе, руководио поступком медијације у основној школи. Након једногодишњег спровођења пројекта потребно је спровести анкете о виктимизацији и о самопријављивању како би се утврдила стопа вршњачког насиља и упоредила са резултатима предходне анкете. Такође, потребно је спровести анкету о томе шта ученици, који су учествовали у поступку посредовања, мисле о предностима и манана поступка медијације и да ли им је овај поступак помогао да примене дате вештине у избегавању насиља ван школе, приликом решавања свакодневних проблема и конфликта. Примена поступка медијације ће имати све услове да буде самоодржива, јер за наставак спровођења медијације у основним и средњим школама није потребно обучавати нове психологе и није потребно спроводити додатну кампању о предностима спровођења поступка медијације, након истека прве године спровођења пројекта.

Закључак

У Републици Србији до сада није покренута медијска акција у циљу промовисања начина превенције криминалитета насиља (убистава). Бројност масовних медија омогућава брзо слање порука да постоје алтернативни начини решавања сукоба. Због тога наша држава треба да усвоји такву медијску стратегију, у којој би промовисање ненасиља био један од задатака. Медијском кампањом, која даје добре резултате у превенцији криминалитета насиља, Република Србија би уштедела и велика новчана средства, јер цена коштања издржавања казна затвора за једног осуђеника по дану 15 евра.

Такође, школе, као носиоци процеса образовања, могу утицати на промену понашања деце и малолетника. Иако су спровођења истраживања у Србији о односу школе и насилног понашања, она се нису бавила могућношћу употребе школе као средства у превенцији криминалитета насиља. С тога је потребно да надлежно министарство донесе одговарајуће акте којим би се створила основа за овако нечим.

Darko Dimovski, LL.B.

Teaching Assistant,

Faculty of Law, University of Niš

The Policy of Counteracting Homicide

Summary

Being an integral part of criminal policy, repression does not seem to produce appropriate results either in reducing the overall crime rate or in diminishing criminal violence (such as, murder). For this reason, it is necessary to take appropriate action aimed at preventing the commission of these criminal offences, which may most efficiently be done by means of mass media and the educational system (schools). Starting from this assumption, the author focuses on the specific examples illustrating the use of mass media and schools in the prevention of violent crimes with lethal consequences.

Key words: *mass media, educational system (school), violent crime, murder*

